
EFFECTS OF EUROOPENIZATION. INSTITUTIONAL DEVELOPMENT FOR THE ABSORPTION OF STRUCTURAL FUNDS IN ROMANIA DURING 2007-2013 FINANCIAL PERIOD

Luminița Philipe, PhD, "Al. Ioan Cuza" University of Iași

Abstract: The article aims to analyse the impact of structural funds implementation upon the institutional development in Romania considering that the institutional capacity is an important factor for a positive rate of absorption. The challenge is to find how, the process of europenization in our country, is reflected in the constructions of those public institutions that should be capable to manage, attract and implement projects financed through Structural Funds. In the first part of the paper we describe briefly the main institutions established in our country in the pre-accession period and how they are developed in the 2007-2013 financial period. We will approach the role and the objectives of the institutions involved in the management of structural funds. Then we will assess what are the factors of low rate of absorption correlated to institutional development in Romania during the last 7 years. The main findings of the article are: 1) in Romania the absorption of structural funds represents a real problem directly connected to institutional capacity in managing and monitoring the process of funds reimbursement; 2) less bureaucracy is mandatory in order to effectively absorb structural funds.

Keywords: *Europenization, institutional capacity, structural funds, rate of absorption, co-financing.*

Introducere –Absorbția fondurilor comunitare ca prioritate și responsabilitate națională

În ultimii ani, în România, dezbaterile asupra proceselor de accesare și de gestionare a fondurilor europene au luat amploare, fapt explicabil ca urmare a faptului că problema atragerii finanțărilor comunitare și a implementării proiectelor structurale a devenit o prioritate națională mai ales după înregistrarea celei mai scăzute rate de absorbție din Uniunea Europeană. Lucrarea de față își propune: 1) să analizeze modul în care România a înțeles să se pregătească din punct de vedere instituțional pentru accesarea și utilizarea eficientă a acestor fonduri și 2) să inventarieze câțiva factori care au determinat rezultatele slabe în absorbția sumelor puse la dispoziție prin programe de finanțare europene pentru diminuarea decalajelor de dezvoltare față de UE.

Pentru primul obiectiv al lucrării vom utiliza filtrul fenomenului de *europenizare* prin care vom încerca să explicăm transformările de ordin instituțional care au loc la nivel comunitar. Operaționalizând conceptul explicăm faptul că termenul de “europenizare” este cel mai adesea folosit pentru a desemna procesul de transfer instituțional, de adoptare a reglementărilor europene la nivel național. *Europenizarea* se referă, într-o primă instanță la un proces; un proces de internaționalizare a “felului de a fi/face” conturat de UE prin regulamente, norme, decizii etc. dar și un proces de “proiecție”/modelare a UE/instituțiilor europene. Un proces bidirecțional.

Astfel că, într-o primă instanță, observăm că unul din efectele cele mai vizibile și rapide al *europenizării* este dat de instituirea unui cadru instituțional necesar pentru a facilita procesele de dezvoltare economico-socială echilibrată la nivelul întregii comunități europene. În România dezvoltarea instituțională specifică a constituit un scop în sine în perioada de pre-aderare a țării; fiind o condiție pentru integrarea în UE pentru care au fost alocate fonduri

comunitare. Acest demers a continuat și în perioada de finanțare 2007-2013 mai ales prin Programul Operațional Dezvoltarea Capacității Administrative (PODCA) care a finanțat proiecte de formare, specializare a personalului din administrația publică locală în vederea întăririi capacității administrative a țării în toate sectoarele de activitate.

Adaptarea instituțională ca efect al *europenizării* este, de fapt, un demers “natural” pentru toate țările din spațiul comunitar care transplantează structurile instituționale de la nivelul Uniunii Europene la nivel național.

O radiografie a cadrului instituțional pentru gestionarea instrumentelor structurale în România în exercițiul financiar 2007-2013

Pentru coordonarea, gestionarea, implementarea instrumentelor structurale (Fondul Social European și Fondul European de Dezvoltare Regională reprezentând Fondurile Structurale și Fondul de Coeziune), la nivelul României au fost înființate autorități de management, organisme intermediare, comitete de monitorizare/supraveghere, autoritate de plată și certificare și autoritate de audit. Acestea au atribuții din ce în ce mai importante ca urmare a faptului că, UE, pentru perioada de programare 2007-2013 a hotărât responsabilizarea statelor membre și acordarea unei autonomii mai mari, a unei puteri de decizie considerabile asupra gestionării fondurilor primite, ceea ce implică automat o răspundere mai mare. Acest aspect este prevăzut în cadrul normativ european: “În conformitate cu principiile subsidiarității și proporționalității, aplicarea și controlul intervențiilor ar trebui să revină în principal statelor membre” (Regulamentul general 1083/2006, titlul VI, cap. I, art. 65).

Entitatea care gestionează programele comunitare este desigur Guvernul; Autoritățile de Management (AM) și Organismele Intermediare (OI) delegate fiind în subordinea acestuia și asociate diferitelor ministere. Organigrama instituțională pentru gestionarea instrumentelor structurale a fost stabilită prin H.G 497/2004 care oferă tabloul/ramificațiile instituționale din România (desemnarea ministerelor pe diverse programe operaționale stabilite în perioada de programare 2007-2013 precum și atribuțiile acestora).

Adăugăm că pentru fiecare program operațional (PO) trebuie să existe o autoritate de gestionare (management), o autoritate de certificare și o autoritate de audit intern. „Aceași instituție poate să fie desemnată ca autoritate de management pentru mai multe programe operaționale”. (Regulamentul 1083/2006, titlul VI, cap. I, art. 59).

Autoritatea de management

Conform Hotărârii nr. 497/2004 o autoritate de management este un organism public care asigură gestionarea asistenței financiare din instrumentele structurale.

În acord cu Regulamentul general 1083/2006, Autoritatea de gestionare (management) este o autoritate publică sau un organism public sau privat național, regional sau local desemnat de statul membru pentru gestionarea unuia sau mai multor programe operaționale.

În conformitate cu același regulament (titlul VI, cap. I, (60)), autoritatea de management are ca principale atribuții: să se asigure că operațiunile sunt selectate pentru finanțare în conformitate cu acele criterii aplicabile programului operațional și că ele sunt conforme, pe întreaga durată de implementare, cu regulamentele comunitare și naționale

aplicabile; să se asigure că cererile de finanțare înaintate de către solicitanți, procedurile, precum și operațiunile din cadrul programului operațional sunt conforme cu legislația Uniunii Europene și naționale relevante; să verifice livrarea produselor și a serviciilor co-finanțate și să verifice dacă cheltuielile declarate de către beneficiari pentru operațiuni au fost cu adevărat efectuate și sunt conforme cu regulamentele comunitare și naționale; să se asigure că există un sistem pentru înregistrarea și păstrarea în formă computerizată a evidențelor contabile ale fiecărei operațiuni din cadrul programului operațional și că datele privind implementarea necesare pentru managementul financiar, monitorizare, verificare, audit și evaluare sunt colectate; să mențină evidența permanentă a organismelor care dețin/păstrează documentația suport privind cheltuielile și misiunile de audit, precum și a locației acestora; să se asigure evaluările programelor operaționale; să se asigure că Autoritatea de Certificare primește toate informațiile necesare privind procedurile și verificările efectuate în legătură cu cheltuielile eligibile efectuate; să asigure președinția și secretariatul Comitetului de Monitorizare; să elaboreze, și, după aprobarea de către Comitetul de Monitorizare, să transmită Comisiei Europene rapoartele finale și anuale privind implementarea programului; să utilizeze Sistemul Unic de Management al Informațiilor; să participe la întâlnirile anuale cu Comisia Europeană organizate după depunerea Raportului Anual de Implementare a programului operațional, în scopul examinării progresului înregistrat în implementarea programului operațional, a rezultatelor principale obținute pe parcursul anului anterior, a implementării financiare, precum și ai altor indicatori, cu scopul de a îmbunătăți implementarea programului; să elaboreze Planul de Acțiune pentru Comunicare privind Programul Operațional.

De asemenea „statul membru sau autoritatea de gestionare (management) poate să încredințeze gestionarea și punerea în aplicare parțială a unui program operațional unuia sau mai multor organisme intermediare, desemnate de statul membru sau de autoritatea de gestionare, inclusiv de autoritățile locale, organismele de dezvoltare regională sau organizațiile neguvernamentale, în conformitate cu modalitățile prevăzute în convenția încheiată între statul membru sau autoritatea de gestionare și organismul respectiv.” (Regulamentul 1083/2006, secțiunea 3, art. 42, (1)).

Organismul intermediar

Organismele intermediare sunt instituțiile desemnate de autoritățile de gestionare/management, care, prin delegare de atribuții de la acestea și/sau de la autoritățile de plată/certificare implementează operațiunile din programele operaționale. Delegarea de atribuții către organismul intermediar și reglementarea mecanismelor de coordonare și control ale acestuia de către autoritatea care delegă se fac pe baza unui act adițional tripartit încheiat între Autoritatea de Management pentru acel program operațional, Organismul Intermediar delegat și Beneficiarul. Totuși, Autoritățile de management/gestionare și/sau autoritățile de plată/certificare rămân responsabile pentru îndeplinirea corespunzătoare a atribuțiilor delegate, precum și a operațiunilor finanțate prin instrumentele structurale.

Autoritatea de certificare/plată

Autoritatea de certificare/plată este, conform regulamentului menționat anterior, art. 59 (b) „o autoritate publică sau un organism public sau privat național, regional sau local desemnat de statul membru pentru certificarea cheltuielilor și cererilor de plată înainte de trimiterea acestora la Comisie”. Aceasta reprezintă organismul care elaborează și înaintează către Comisia Europeană cererile de plată și primește de la aceasta sumele aferente Fondurilor Structurale și Fondului de Coeziune.

Autoritățile de certificare/plată au următoarele atribuții principale: „primesc cereri de rambursare și asigură că respectivele cereri reflectă în mod corespunzător operațiunile selectate și includ numai cheltuieli realizate efectiv în perioada de referință și care pot fi dovedite în mod corespunzător; primesc de la Comisia Europeană sumele aferente plăților; efectuează transferul contribuțiilor financiare ale Uniunii Europene către beneficiarii finali, în cel mai scurt timp și în întregime; elaborează și transmit Comisiei Europene estimări ale cheltuielilor; elaborează și transmit Comisiei Europene declarații de certificare a cheltuielilor intermediare și finale, împreună cu cererile de plată; transmit o cerere Comisiei Europene, pentru corectarea, dacă este necesar, a plății soldului final al asistenței, în termen de 9 luni de la data transferării sumelor aferente soldului final; furnizează Comisiei Europene evidențe detaliate privind plățile efectuate; restituie Comisiei Europene sumele neutilizate sau plătite în mod eronat din instrumentele structurale; asigură menținerea unor evidențe financiare privind operațiunile pe care le derulează.” (H.G. nr. 497/2004, art. 17).

Autoritatea de audit

Autoritatea de audit este „o autoritate publică sau un organism public sau privat național, regional sau local, independent de autoritatea de gestionare și de autoritatea de certificare din punct de vedere funcțional, desemnat de statul membru pentru fiecare program operațional și însărcinat cu verificarea funcționării eficiente a sistemului de gestionare și de control.” (Regulamentul CE nr. 1083/2006, titlul VI, cap. II, art 59 (c)).

Comitetul de monitorizare/supraveghere

„Statul membru instituie câte un comitet de supraveghere pentru fiecare program operațional, în acord cu autoritatea de gestionare, în termen de cel mult trei luni de la data notificării statului membru cu privire la decizia de aprobare a programului operațional. Se poate înființa un comitet de supraveghere unic pentru mai multe programe operaționale.

Fiecare comitet de supraveghere își stabilește regulamentul de procedură în cadrul instituțional, juridic și financiar al statului membru în cauză și îl adoptă în acord cu autoritatea de gestionare pentru a-și exercita atribuțiile (...)” (Regulamentul CE nr. 1083/2006, cap. II, art 63, (1) (2)).

În conformitate cu același regulament, art. 64, acesta are următoarele responsabilități:

(a) examinează și aprobă, în cele șase luni care urmează aprobării programului operațional, criteriile de selecție ale operațiunilor finanțate și aprobă orice revizuire a acestor criterii în funcție de necesitățile de programare;

(b) evaluează periodic progresele realizate pentru atingerea obiectivelor specifice ale programului operațional pe baza documentelor prezentate de către autoritatea de gestionare;

(c) examinează rezultatele aplicării, în special realizarea obiectivelor stabilite pentru fiecare axă prioritară;

(d) examinează și aprobă raportul anual și raportul final de execuție;

(e) este informat despre raportul anual de control sau despre partea din raport privind programul operațional în cauză și despre eventualele observații pertinente ale Comisiei în urma examinării acestui raport sau în ceea ce privește partea respectivă din raport;

(f) poate să propună autorității de gestionare orice revizuire sau orice examinare a programului operațional de natură să permită atingerea obiectivelor fondurilor sau să îmbunătățească gestiunea sa, inclusiv cea financiară;

(g) examinează și aprobă orice propunere de modificare a conținutului deciziei Comisiei privind contribuția din fonduri.

Autoritatea de management/gestionare și Comitetul de monitorizare/supraveghere sunt responsabili în fața Comisiei Europene cu privire la modalitatea de gestionare a fondurilor nerambursabile și monitorizează stadiul indicatorilor de program la nivel național.

Beneficiarul

Beneficiarul este reprezentat de “orice organism sau serviciu public sau privat care acționează sub supravegherea unei autorități de gestionare sau de certificare și care îndeplinește atribuții pentru acestea față de beneficiarii care aplică operațiunile” (Regulamentul 1083/2006 cap. I, art. 2, (6)). Este instituția care aplică pentru obținerea unei finanțări nerambursabile, obține aprobarea proiectului, încheie un contract de finanțare cu Autoritatea de Management sau cu Organismul Intermediar delegat și implementează proiectul. Beneficiarul urmărește ca nevoia identificată anterior implementării proiectului și descrisă în cererea de finanțare să aibă răspunsuri în faza de implementare conform celor scrise în proiect iar obiectivele și indicatorii propuși să fie atinși. În acest sens instituția beneficiară comunică constant și solicită puncte de vedere oficiale pe spețe specifice apărute în faza de implementare Autorității de Management sau Organismului Intermediar delegat, respectă instrucțiunile emise de Autoritatea de Management și înaintează demersuri de remediere a planului de activități pentru atingerea rezultatelor planificate (prin Notificări sau Acte Adiționale pentru modificarea contractului de finanțare), este răspunzător pentru monitorizarea stadiului de implementare al proiectului, pentru derularea conform legii a procedurilor de achiziții. Beneficiarul nu are, de regulă, contact direct cu autoritatea de certificare/plată; în schimb este obligat să asigure condițiile optime pentru derularea vizitelor de audit anunțate de Autoritatea de audit la propria instituție.

Acest cadru instituțional a suportat modificări chiar în timpul programării financiare 2007-2013 atât ca urmare a reconfigurării componente și denumirii ministerelor Guvernului României cât și ca urmare a înființării Ministerului Fondurilor Europene (urmând modelul polonez) care a devenit Autoritate de Management pentru anumite Programe Operaționale și care a preluat din atribuțiile unor ministere cu responsabilități în gestionarea fondurilor alocate prin instrumentele structurale în perioada 2007-2013.

Probleme sistemice în gestionarea fondurilor comunitare – factori care au influențat rata de absorbție scăzută în perioada de programare financiară 2007 - 2013 în România

Analizând perioada de programare financiară 2007 - 2013 putem identifica factori diverși care influențează rata de absorbție a fondurilor europene. În continuarea lucrării vom enumera câțiva din acești factori fără a pretinde că suntem exhaustivi.

Astfel:

1. Situația economică generală a țării: având în vedere că fondurile acordate prin instrumentele structurale funcționează pe baza principiului rambursării, un grad ridicat al absorbției acestora ar depinde de puterea de a susține proiectele până în momentul în care Comisia Europeană aprobă cererile de plată înaintate de Autoritatea de Plată/Certificare și rambursează țării sumele cheltuite conform documentelor doveditoare de plată.

2. Criza economică este strâns legată de factorul enunțat anterior. Acest factor influențează negativ puterea de utilizare a fondurilor nerambursabile și este, de cele mai multe ori, un factor extern voinței și controlului țării.

3. Capacitatea instituțională/administrativă poate influența considerabil anvergura și modul de utilizare a fondurilor. Capacitatea instituțională se referă atât la crearea acelor instituții care să răspundă unor nevoi de dezvoltare dar și la pregătirea profesională a angajaților și a modului de lucru la nivel intern dar și interinstituțional. Fluctuația de personal este de asemenea, un factor extrem de important și de luat în calcul în momentul în care măsori capacitatea de absorbție și utilizarea eficientă a finanțărilor nerambursabile europene. În exercițiul financiar 2007-2013 acest deficit a fost evident mai ales în ultimii ani când angajații din instituțiile de profil fie renunțau la post fie erau redistribuiți pe alte posturi sau pentru gestionarea altor proiecte (pentru verificare cereri de rambursare, aprobare/respingere notificări și acte adiționale pentru modificarea contractului de finanțare).

4. Corupția este desigur un factor care nu poate lipsi dintr-o ecuație care presupune sume publice alocate pentru diverse scopuri. Cu atât mai mult trebuie să luăm în calcul acest aspect cu cât România a avut mereu probleme serioase în acest sens; în statisticile europene/internaționale țara noastră fiind deficitară la acest capitol.

5. Fluctuația regulilor de joc în timpul jocului: documentația și legile prin care se stabilesc normele de gestionare a fondurilor îngreunează sau chiar blochează rambursările. Numărul mare de instrucțiuni și obligativitatea modificărilor contractuale prin acte adiționale la contractele de finanțare de către Autoritatea de Management determină, de asemenea, dificultăți de management majore.

6. Proceduri birocratice excesive.

7. Situația economică și capacitatea administrativă a beneficiarilor. Dacă o instituție obține fonduri nerambursabile dar ajunge în situația de a nu mai putea susține financiar proiectele atunci fondurile obținute riscă să fie integral restituite sau blocate o perioadă de timp.

8. Nereguli privind procedurile de achiziții publice.

9. Aprobarea de proiecte care nu răspund unor nevoi reale, aprobarea de proiecte pe criterii politice, lipsa de experiență a persoanelor care scriu cererile de finanțare, neconcordanțe în proiect care duc la proceduri greoaie (înaintare de notificări sau acte adiționale pentru modificarea contractelor de finanțare) ce au ca urmare întârzieri majore,

management defectuos al proiectelor, interese politice, gestiunea financiară defectuoasă, practica prevenirii și detectării fraudelor și a conflictelor de interese.

10. Perioade lungi (chiar și peste 12 luni) între momentul depunerii cererilor de finanțare și primirea răspunsurilor și ulterior al contractării efective;

11. Întârzieri majore în rambursarea cheltuielilor cerute de beneficiari prin cererile depuse. Acest fapt se datorează procedurilor excesive de la nivel național impuse pentru verificări precum și a resurselor umane subdimensionate în raport cu nevoile instituțiilor de resort. Astfel că, numărul mare de cereri de rambursare exced personalul însărcinat cu verificarea acestora.

12. Comunicarea ineficientă verticală (AM/OI și solicitanți/beneficiari) și orizontală (AM și OI) între instituțiile implicate: Autoritate de Management - Organisme Intermediare delegate – solicitanții/beneficiarii de fonduri;

13. Transferul redus de experiență/lecții de bună practică/know-how din perioada de pre-aderare sau din experiența altor țări;

14. Demotivarea personalului angajat în cadrul instituțiilor de gestionare și monitorizare a fondurilor comunitare ca urmare a raportului disproporționat dintre responsabilități și recompensă/remunerare.

15. Prevederi contradictorii în documentele programatice (ghidul general, ghidurile specifice, etc.) și lipsa unor reguli clare în baza cărora să se deruleze o serie de proceduri precum recuperarea TVA;

16. Capacitatea redusă a OI-urilor de a evalua și selecta proiectele în funcție de nevoile zonelor în care acționează. Acest aspect a fost cu atât mai pronunțat cu cât în perioada de programare 2007-2013 a fost evidentă tendința de a nu selecta proiecte pe criterii de calitate și nevoi reale și prioritare de dezvoltare.

17. Beneficiari nepregătiți administrativ, financiar pentru atragerea fondurilor comunitare.

18. Lipsa unei viziuni consistente și susținută de la nivel național în ceea ce privește pregătirea, alocarea, implementarea fondurilor alocate prin intermediul instrumentelor comunitare.

Observăm că deficiențele sunt de ordin sistemic și sunt identificate la nivelul tuturor actorilor implicați în procesul de absorbție și gestionare a fondurilor comunitare. Reiterăm faptul că nu pretendem că această listă este completă (din păcate), dar speranța pentru 2014-2020 este ca aceasta să fie cât mai scurtă.

Concluzii

În perioada de programare financiară 2007-2013 România nu s-a descurcat în ceea ce privește accesarea eficientă a fondurilor comunitare, fapt dovedit de rata de absorbție mai mică de 40% înregistrată până în prezent. Mai mult, pe parcursul acestui exercițiu financiar țara s-a confruntat cu riscul dezangajării a 2/3 din suma alocată României, cu presuspendarea a patru programe operaționale (transport, regional, creșterea competitivității economice și dezvoltarea resurselor umane) și ulterior cu suspendarea acestora din cauza neregulilor majore în sistemele de gestionare și control. Considerăm că, pe lângă faptul că, tehnic devenim contribuitori net la bugetul comunitar și pierdem sume importante pentru redresarea

economică, bilanțul perioadei de finanțare 2007-2013 descurajează potențialii beneficiari să mai acceseze programele de finanțare propuse pentru perioada de programare financiară 2014-2020 ca urmare a dificultăților sistemice cu care s-au confruntat anterior.

BIBLIOGRAFIE:

BACHE, I., MARSHALL, A., *Europeanisation and Domestic Change: A Governance Approach to Institutional Adaptation in Britain*, în *Queen's Papers on Europeanisation*, nr. 5, 2004, disponibil online la:

<http://www.qub.ac.uk/schools/SchoolofPoliticsInternationalStudiesandPhilosophy/FileStore/EuropeanisationFiles/Filetoupload,38447,en.pdf> (accesat: 27 decembrie 2012; 5:47PM);

BOLDEA, B. I., *Analysis of the absorption capacity of Structural Funds in Romania*, 2012, disponibil online la adresa:

http://fse.tibiscus.ro/anale/Lucrari2012_2/AnaleFSE_2012_2_094.pdf (accesat: 13 februarie 2012, 8.00PM);

BRAȘOVEANU, I. V., SILVESTRU, I. C., PAVEL, A., ONICA, D., *Structural and Cohesion Funds: theoretical and statistical aspects in Romania and EU*, *Transylvanian Review of Administrative Sciences*, nr. 33 E, 2011, disponibil online la adresa: <http://www.rtsa.ro/en/files/TRAS-33E-2011-3Brasoveanu-Silvestru-Pavel-Onica.pdf> (accesat: 22 noiembrie 2012, 9.00PM);

BRĂGARU, C., *Absorption of European Funds, priority objective for local communities development*, *Revista de cercetare și intervenție socială*, vol. 35, 2011, disponibil online la adresa: www.rcis.ro sau www.scopus.com (accesat: 14 noiembrie 2012, 7.00PM);

BULMER, S. J., RADAELLI, C. M., *The Europeanisation of National Policy?*, în *Queen's Papers on Europeanisation*, nr. 1, 2004, disponibil online la: <http://www.qub.ac.uk/schools/SchoolofPoliticsInternationalStudiesandPhilosophy/FileStore/EuropeanisationFiles/Filetoupload,38405,en.pdf> (accesat: 24 iunie 2012; 08:02PM);

CARTER, C., PASQUIER, R., *European Integration and the Transformation of Regional Governance: Testing the Analytical Purchase of 'Europeanisation'*, 2005, disponibil online la:

<http://www.qub.ac.uk/schools/SchoolofPoliticsInternationalStudiesandPhilosophy/FileStore/EuropeanisationFiles/Filetoupload,38451,en.pdf> (accesat: 25 ianuarie 2013; 09:35PM);

CONZELMANN, T., "Europeanisation" of Regional Development Policies? Linking the Multi-Level Governance Approach with Theories of Policy Learning and Policy Change, în *European Integration online Papers (EIoP)*, vol. 2, nr. 4, 1998, disponibil online la: <http://eiop.or.at/eiop/texte/1998-004a.htm> (accesat: 27 decembrie 2012; 05:55AM);

FEATHERSTONE, K., RADAELLI, C. M., *The Politics of Europeanization*, în *Oxford University Press*, 2003, disponibil online la:

<http://www.oxfordscholarship.com/view/10.1093/0199252092.001.0001/acprof-9780199252091-chapter-1> (accesat: 30 iunie 2012; 09:29PM);

HOWELL, K. E., *Developing Conceptualisations of Europeanization: Synthesising Methodological Approaches*, în *Queen's Papers on Europeanisation*, nr. 3, 2004, disponibil online la:

- <http://www.qub.ac.uk/schools/SchoolofPoliticsInternationalStudiesandPhilosophy/FileStore/EuropeanisationFiles/Fileupload,38403,en.pdf> (accesat: 03 iulie 2012; 09:46PM);
- IAȚU, C., ALUPULUI, C., *Structural Funds' absorption in Romania: factor analysis of NUTS 3 level*, Transformation in Business & Economics, vol. 10, nr. 2B (23B), 2011, disponibil online la adresa:
- http://www.bursedoctorale.ro/public/documente/articole/1332004820_Articol_rev_Alupului_SD_Geografie_Noieembrie2011.pdf (accesat: 02 februarie 2013, 6.30PM);
- JUMARĂ, L., *Procesul europenizării*, în *Astra Despărțământul „Mihail Kogălniceanu“ Iași*, vol. 3, nr. 41, 2005, disponibil online la:
- <http://astra.iasi.roedu.net/texte/nr41procesulEuropenizarii.html> (accesat: 02 iulie 2012; 8:01PM);
- KATSAROVA, I., *The (low) absorption of EU Structural Funds*, în *Library Briefing - Library of the European Parliament*, 2013, disponibil online la adresa: <http://www.europarl.europa.eu/eplibrary/The-low-absorption-of-EU-Structural-Funds.pdf> (accesat: 30 octombrie 2013, 8.20PM);
- MIHĂILESCU, G., *Regionalizare și fonduri UE: Cum să nu faci rău până să faci bine* (SAR policy report 2013), 2013, disponibil online la adresa: http://www.academia.edu/6429461/Regionalizare_si_fonduri_UE_Cum_sa_nu_faci_rau_pana_sa_faci_bine_SAR_policy_report_2013 (accesat: 29 martie 2013, 5.45PM);
- MENZ, G., *Varieties of Capitalism and Europeanization: National Response Strategies to the Single European Market*, în Oxford University Press, 2011, disponibil online la: <http://www.oxfordscholarship.com/view/10.1093/acprof:oso/9780199551033.001.0001/acprof-9780199551033-chapter-2> (accesat: 21 ianuarie 2013; 08:46PM);
- OLSEN, J. P., *The Many Faces of Europeanization*, în *Journal of Common Market Studies*, vol. 40, nr. 5, 2002, disponibil online la: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1468-5965.00403/pdf> (accesat: 24 iunie 2012; 11:45PM);
- RADAELLI, C. M., *Europeanization: Solution or problem?*, în *European Integration online Papers, (EIoP)*, vol. 8, nr. 16, 2004, disponibil online la: <http://eiop.or.at/eiop/pdf/2004-016.pdf> (accesat: 28 mai 2012; 10:32PM);
- RADAELLI, C. M., *The domestic impact of european union public policy: notes on concepts, methods, and the challenge of empirical research*, în *Politique Europeenne* 1/2002, nr. 5, 2002, disponibil online la: www.cairn.info/revue-politique-europeenne-2002-1-page-105.htm (accesat: 21 ianuarie 2013, 08:17PM);
- SCHIMMELFENNIG, F., SEDELMEIER, U., *Introduction: Conceptualizing the Europeanization of Central and Eastern Europe*, în Cornell University Press, 2005, disponibil online la: http://books.google.ro/books?id=YYvXpCRYFj8C&pg=PA1&hl=ro&source=gbs_toc_r&cad=3#v=onepage&q&f=false (accesat: 20 ianuarie 2013; 08:08PM);
- SCHMALE, W., *Processes of Europeanization*, în *European History Online (EGO)*, publicat de Institute of European History (IEG), Mainz 2010-12-03, disponibil online la: <http://www.ieg-ego.eu/en/threads/backgrounds/europeanization/wolfgang-schmale-processes-of-europeanization#ThehistoryofEuropeanization> (accesat: 28 ianuarie 2013; 10:13PM);

STOICA, V., *Decentralization Policies. A comparative international perspective*, Analele Științifice ale Universității “Alexandru Ioan Cuza” din Iași. Științe Politice, nr. 5, Iași, 2010, disponibil online la adresa: www.ceeol.com (accesat: 17 decembrie 2011, 8.30PM);

THIELEMANN, E. R., *Europeanisation and Institutional Compatibility: Implementing European Regional Policy in Germany*, în *Queen’s Papers on Europeanisation*, nr. 4, 2000, disponibil online la:

<http://www.qub.ac.uk/schools/SchoolofPoliticsInternationalStudiesandPhilosophy/FileStore/EuropeanisationFiles/Fileupload,38443,en.pdf> (accesat: 25 iunie 2012; 08:25PM);

VACHUDOVA, M. A., *Europe Undivided: Democracy, Leverage, and Integration After Communism*, în *Oxford University Press*, 2005, o versiune disponibilă online la: <http://councilforeuropeanstudies.org/files/Europe%20Undivided%20Democracy,%20Leverage,%20and%20Integration%20After%20Communism.pdf> (accesat: 23 ianuarie 2013; 09:03PM);

BAKK, M., BENEDEK, J., (coord.), *Politicile regionale în România*, Editura Polirom, Iași, 2011.

* HOTĂRÂRE nr. 497 din 1 aprilie 2004 privind stabilirea cadrului instituțional pentru coordonarea, implementarea și gestionarea instrumentelor structurale publicată în: Monitorul Oficial nr. 346 din 20 aprilie 2004;

* Regulamentul (CE) nr.1080/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 5 iulie 2006;

* Regulamentul (CE) nr.1081/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 5 iulie 2006;

* Regulamentul (CE) nr.1083/2006 al Consiliului din 11 iulie 2006;

* Regulamentul (CE) nr.1084/2006 al Consiliului din 11 iulie 2006.

Site-ografie:

www.fonduri-ue.ro;

www.fseromania.ro;

www.fonduri-structurale.ro;

<http://www.ier.ro/>;

http://ec.europa.eu/europe2020/index_en.htm;

<http://ec.europa.eu/esf/home.jsp?langId=ro>;

http://ec.europa.eu/romania/index_ro.htm;

www.inforegio.ro.